

Straataanleg.

Op de eerste kadastrale kaart van Stavoren is te zien dat grote delen van de openbare straat nog particulier eigendom waren. Het onderhoud van de openbare straten is daarmee van oudsher een particuliere aangelegenheid. Het stadsbestuur hield wel toezicht op het onderhoud van de wegen. Ook het verharden van de wegen werd door de Magistraat bepaald. In de resoluties van de 16^e eeuw vinden we enkele besluiten over de aanleg en het onderhoud hiervan.

5 – 3 – 1612. Achtervolghende voorgaende resolutie in de voorgaende naeststaende acte gementioneert is mede geordht, geresolveert ende beslooten dat die burgermrn deser stede op te oostzijde op te olde burchwal, bij de huijscamers ende schuijers aldaer staende langhs, wij vuijt daer eerstdaeghs een goede en bequame straete sullen doen leggen ende laeten maecken. Acht holdtvoeten breedt ofte so veel meer ofte min als goedt ende proffijttelijck befonden sal worden toe te behoren ende dat tot coste ende lasten van de geenen dien hun die plaetsen ende steden aldaer v D'welcke kosten bij de voeten opgenomen ende bij de burgermrn ende hun gecommiteerden omme geslaghen ende gequoteert sullen worden. Doch bij aldien eenighe burgeren ende innegesetenen aen de selve straete seeckere quantiteit balstien begeren te leveren, sal d'selve haer betaelinghe indie oncosten van de straete te maecken.

Actum aldus gedaen, geresolveert opten raethuijs binnen Stavoren desen 5^e martij anno 1612. Claus Drijverz. Brouwer, Wijger Gaelties, Toenis Rutgers, Jacob Binckes, Allert Thomas, Allert Allertsz, T. Fockes, Sijttije Aernts, Douwe Sijmonsz, Tomas Garrijts, Jan Allerts Hassels, Foecke Tites 30.. F. Andringa, Pijeter Sijpkcs.

Also Jacob Imes, praesiderende, ende Agge Sijtties, naest praesiderende burgemr der stede Stavoren, van de burgemrs ende vroetschap, collegialiter op den raethuijse der voorschr. stede vergadert wesende, gecommiteert sijn om seeckere wech, de voorschr. stadt toebehorende, leggende op 't suijsd tuijschen Hilbrant Hilbrants erfgn. huijsinghe ende aerff ende Jacob Ewerts cum suijs huijsinghe ende erven streckende van de Zijlroede suijsd waerts op aende stadtswall ofte bolwerck te besichtighen, roijen, lemijtpaelen te slaen ende behoerlijcken in de hoochte omme tot gericht gebruijckt te moghen werden, ist dat voorschr. burgemrs op den 8^e septembris 1640 volghens hen voorm. commissie ter plaetse voorschr. hebben vervoecht de selven wech nae uttwijsen van de sluijdtwall breed bevonden twaliff voeten metten stadtsroede gemeten, d'selve daerop affgeroijt ende lemijtpaelen gestelt.

Ende also de voorschr. wech seer leegh is ende niet doenlijck is, besonderlinghe bij tijt van regen, gebruijckt ende begaen can werden waer duer de gebuijers van dien van waeter te becomen gefrusteert werden, 't welck bij tijde van brant grote swaricheijt conde veroorsaecken. Gelijck sulcx bij request aen de E. magistraet overgegeven te kennen is gegeven ende bij oculaire inspectie claerlijck is gebleecken. Alwaeromme de voorschr. wech behoerlijck verhooght ende met puen gemaect sal werden, sonder dat ijemants ofte d'gebuijers deselve met enighe vuijllicheijt ofte andersints met enighe goederen sullen bewerpen, maer d'selve claer houden ende met een goot om het waeter te lossen, elcx voor sijn aerff claer te houden. Ende werdt de gebuijers geordoneert omme 't gene sij te nae gesett ofte gemaect hebben, 't selve daetelijck op te breecken, ofte bij naelaticheijt dat sulcx tot hun costen ghedaen sal werden. Voorts oock de plaetsen nae de suijsder poorte streckende, de voorschr. stadt competerende, streckende van Douwe Jans aerffgen. hun huijsinghe ende erff aen de voorschr. stadtswall, 't welck alsnu bij Coert Jans bij provisie te gebruijcken toegestaen is. Voorts oock mede seeckere cleijne steegher de voorschr. stadt mede toebehorende, van de stadtswech eerst genoempt westwaerts aen d' straete besichtiget ende bevonden d'selve op enighe plaetsen hoogh ende in somighe plaetse seer leegh, waerduer bij

tijt van regen de voorschr. wech niet gebruijckt can werden. Alwaeromme goet gevonden is dat de hoochten wat verleeght ende de leeghten in geleijcheijt verhooght sullen werden ende d'selve so gemaect dat men dien bequamelijck sal moghen gaen, sonder dat de gebuijers ofte ijemant d'selve met vuijlicheijt ofte andere goederen sullen moghen bewerpen.

Op huijden den 3^e januarij anno 1643 burgemrs ende vroetschap op ten raethuijs vergadert wesende, gesien het request bij enighe der burgers gepraesenteert beroerende 't maecken ende vloeren van clinckert voor de huijsen, ist dat bij desen geresolveert ende geordoneert is, dat de burgers ende inwoners als eijgenaers hunder huijsen voor d'selve met clinckerts op te cant te bevloeren vijff houtvoeten breed ende dat op dien hoogte ende lemijtt, bij de stadtsbouwmr. daer op te stellen. Die welcke bij desen daer toe geautoriseert werdt.

Actum ut supra. Ter ordonantie der selven

F. 52 Eikema 1 – 3 – 1643.

Burgemrs ende vroetschap der stadt Stavoren bij malcanderen op den raethuijse collialiter vergadert wesende, aengemerckt hebbende hoe dat nodich ware dat alle de bruggen sampt piepen ende poorten binnen voorschr. stede werde gerepareert ende vernieuwt, vermits d'selve tenemael vergangen ende geraseert zijn. Is derhalven bij burgemrs ende vroetschap eendrachtelijck, om meerder schade voor te comen, geresolveert om alle d'bruggen, dien niet gerepareert zijn, met den aldereersten te vernieuwen ende met goede eecken plancken te overdecken ende voorts d'selve sampt poorten, piepen ende andere stadtswercken nae behoren te doen repareren. Lastigende ende autoriserende bij desen d'here Douwe Sijmens mede burgemr. om tot meeste oirber ende profijtt van onse stadt te copen een partij plancken d'welcke dienstich tot 't maecken van voorschr. bruggen sullen wesen ende belovende hun handen dienaengaende van alles te holden schadeloos onder verbant van den stadt goederen geen exempt. Aldus gedaen ende geresolveert op 't raethuijs.

Actum den 30^e augustus 1646.

Praesenten: d'burgemrs Douwe Sijmens praeses, sequens Douwe Douwes, Jochum Wijbes en Douwe Hendricx Schilmsa.

Vroetschappen: Jan Wijbes praeses, Jan Jansen soon, Willem Allerts, Gerbren Jacobs ende Agge Sijtties.

“Burgemrs ende vroetschap der stede Stavoren bij melcanderen op den raethuijse vergadert wesende hebben geresolveert ende resolveren bij desen dat de brugh bij Alert Reijners brouwerij vernijert ende in zijn behoerlijcke forme sal werden gemaect, ende die fleugels van de voorschr. brugh met hout sal werden gemaect.

Lastende bij desen de bouwmr. om d'selve op 't spoedichst te laten maecken. Actum den 3^e maj 1647”.

“Den selven dito. 24-2-1647

Is bij burgemrs ende vroetschap voorschr. bij melcanderen op den raethuijse vergadert wesende geresolveert ende geconsenteert, resolveren ende consenteren bij desen, dat Dirck Isbrants onse inwoonder op 't versoek bij de voorn. Dirck bij requeste gedaen om op den zijdcant van de noorderpiep aen de westcant van 't bolwerck alhier binnen onser stede neffens d'grote lijnbaen een cleijn spinbaenk te mogen setten, mits latende een wech van acht houtvoeten breed leggen alwaer voorbij een ijegelijck sal conen passeren tot aenwijsinghe van de magistraet ende vroetschap. Ende vermits dat voorn. Dirck ut zijn baentien sal mogen spinnen ende gebruijcken tot aen de Koepoort toe zijdwarts heen, mits betaelende jaerlijcx twaleff car. guldens ende dat voor de tijt van tien jaeren ende sal volgens dien gehouden wesen

genoechaem pacht pen. gepasseert worden, des sal voorschr. Dirck gehouden wesen om Andries Pijters huijsinghe, indien zij eenighe acte hebben te pretenderen) te Controleren”..

“Burgemrn, schepenen ende raad sampt vroetschap der stede Stavoren bij malcanderen wettelijck op den raethuijse vergadert wesende, gesien ende geexamineert hebbende den resolutie in dato den 3^e januarij 1643, beroerende ‘t maecken van paetties van klinckert op d’ kantt voor des burgers ende ingesetenen huijsinghe binnen dese stede ende dat op de brete van vijff voeten breett.

Welcke resolutie wij burgemrn ende vroetschap op een nieuw wederom hebben geresumeert ende geaprobeert, approberen ende resumeren d’selve mits desen, ordonnerende derhalven alle burgers ende ingesetenen omme alle paetties in voeghen voorschr. op ’t spoedichste te laten maecken. Te verstaen dat in de Duple Buijrtt int midden langsheen ’t pad gemaect sal werden op de brete van drie hout voeten ende dat op de hoogte ende lemitten bij de boumr. daertoe gestelt sal wesen. Tot welcken wij d’boumr. daertoe special autoriseren om ’t selve alles te effectueren. Aldus gedaen ende resolveert bij burgemrn ende vroetschap voorschr., desen 3^e januarij 1650.

Laes Heres, Jan Sijemes, Wijllem Allerts, Wijebe Jochems, Jan Wijebes, O. Geldorp, Jan Jansen Soen, Douwe Hndriksx Schilmsma, Reinert Evert Roo Vries”.

“Burgemrs, schepenen ende raed der stadt Stavoren met de gesworen gemeensluijden aldaer, doen condichlijen ende bekennen voor ons ende onse ingesetenen in officio hoe datt wij met goede deliberatie ende wel bedachten sinen vrije coops hebben vercoft ende vercopen mids desen den E. Mo. Heere doctor Gellius Jongestall, mede raadt ordinaris in den hove van Frieslant, seeckere acht huijssteden metten toebehoren ende erven ende alle gerechticheden van dien, gelegen binnen Stavoren achter d’ karck ende kerckhoff int Spijckervelt, namentlijck ses op ten zuijdzijde van de Heerenstraett oost op gaende totte Koepoort, Wijebe Jans Scherjer ten zijden ende die twee van dien op ten noordzijde van selve Heerenstraet gelegen, Allert appoteecker ten noorden naest gelandett. Streckende alle die voorn. huijsssen voor wuijttten halve olde stadtsgraff tot achter d’halve sloot aent stadtsbolwerck ende ‘t pad van de lijnbaen respectivelijck gelegen met sampt alle d’vordere gerechticheden ons van wegen stadt aldaer competerende.

Des sal verstaen worden dat die voorn. Heerenstraedtt langsheen tusschen zijn voorn.aerven breedt gemaect sal worden veertien holtvoeten. Te weten dartien voeten int midden met guede harde balcksteen bestraett ende op ider zijde vijff voeten te verblijven totte loijnen daerover te maecken, d’welcke Heerenstraett bij ons vercopers van weegen d’sstadt met balckstien als vooren int geheel befluijert sal worden van vooren oost opgaende tot sooverre die huijsen op beijde zijden te maecken sullen comen te staen ende dan voorts t’eijnde vuijt sal de straete bij ons vercopers tot laste als vooren voor de eene helfte ende bij de voorgen. coper voor den ande helfte eens voor all behoorlijck gemaect worden. Mits nochtans dat die welgedachte coper d’selvighe straete in manieren boven verhaelt opgemaect ende voltrocken zijnde daernae die reparatie ende onderholdinghe vandien tot laste van den welgedachte coper sal coomen. Sijnde die voorn. acht huijsen ofte aerven beswaertt met een ses en twee lants lasten, die de welgedachte heere coper daeroppe sal gehouden weesen te hoeden en draegen ende d’sstadt daervan te bevrijen ende voorts d’selvighe acht huijssteden te bestraten, besluijtt holden, betimmeren ende te beschudden met muijeren, stecken ende diergelijcke. Sal hij coper hem in alles dienaengaende hebben te reguleren nae d’articulen op te vercoopinghe van de gemelte huijssteden geconcipieertt ende d’comparanten ten vercoopdaeghe intluijdt te vooren gelesen.....ende dit alles vercoft ende gegeven voor de somma van acht hondert ende vijff car. gld, het stuck van die gulden doende twintich strs, alles vrij suijsver, costloos ende schadeloos gelt.....”..

T'oirconde ende waere kennisse hebben onse stadssecreett segel op te spacium dese gedruijckt, dies volgens tot hoeger gelove bij de praesiderende ende naestpraesiderende burgemr, twee van onsen gecommiteerde geswooren gemeentsluijden en de stadssecretaris doen en laeten subscriberen ende verteijcken opt raethuijs binnen Stavoren desen twintichsten aprilis anno 1620. D'post sal wesen te verstaen, dat also d'eijgenaers van de zuijderste plaetsen haer schuddinghe ende stecketten tot over die sloot langsheen bij de stadtsvesten gaende hebben gesett ende d'sloott alsoo tot haere respective aerven getrocken, sal daeromme d'wel gedachte heere cooper gelijk recht hebben omme de ses aerven op de zuijdzijde van de Koepoort leggende gelijcke veel oostwaerts vuijt te setten. Actum ut supra. Onder stont het stadts zecreet zegel in groenen wasse met een witt pampiertien overgetogen gedruijcktt. Vermits d'olderdom met een speld vastgehecht. Allert Thomas, A. Andris, Mr. And(ries) Bonfacius Itsum nsdr chirurg, Douwe Rijnners, T. Fockes, elx met hun strecken. Nae gedane collatie is desen met de principale befonden te accorderen. In kennisse van mij secretaris der voorschr. stede desen 6^e december 1650. Jan Jacobs Haersma''.

Alle burgers moeten hun straten repareren vanaf de Noorderpoort tot de Blauwe brug met klinkers op de kant, net als vroeger.